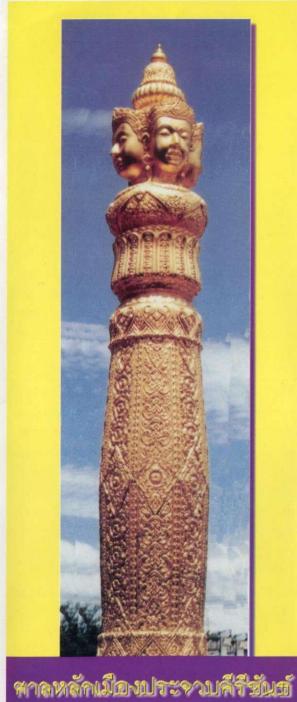

พิมพ์ที่ สำนักพิมพ์พิลิกส์เซ็นตอร์ เลขที่ 47 ขอยจรัญลนิทวงศ์ 40 ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กทม. 10700 โทร.433-7704-6, 4337755-7 สิงหาคม 2542

ศาลหลักเมืองประจวบคีรีขันธ์

ร.ต.อำนวย ไทยานนท์ ผู้ว่าราชการจังหวัด ประจาบคีรีขันธ์ (สมัยนั้น) ได้รีเริ่ม และดำเนินการ ก่อสร้างตาลหลักเมื่องประจวบคีรีขันซ์ จนแล้วเสร็จ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยาม-มกฎราชกมาร เสด็จแทนพระองค์ทรงประกอบพิธี เปิดศาลหลักเมืองประจาบคีรีขันซ์ เมื่อวันเสาร์ที่ 20 สิงหาคม 2537 ตรงกับวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 9 ใช้ เวลาในการก่อสร้างประมาณ 1 ปี 4 เดือน เงินค่า ใช้จ่ายคิดเป็นตัวเงินประมาณ 11 ล้านบาท คิดเป็นวัสด สิ่งของที่บริจาคประมาณ 5 ล้านบาท รวมยอดเงิน ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นประมาณ 16 ล้านบาท ซึ่งได้รับความ ร่วมมือร่วมใจอย่างสงยิ่งจากชาวจังหวัดประจวบคีรีขันฮ์ รวมทั้งข้าราชการพลเรือน ตำรวจ และทหาร ในการ นี้ได้รับคำแนะนำจาก พล.ต.ท.สรรเพชญ ธรรมาธิกูล กร่างต่อเนื่องสม่ำเสมอเป็นอย่างดีด้วย

ตามโบราณประเพณีถือกันว่า องค์หลักเมือง เป็นสัญลักษณ์ของการก่อกำเนิดสังคมชมชนบ้านเมือง และถือเอาเป็นตนย์รวมทางจิตใจ เป็นสิ่งยึดเหนี่ยว ร่วมกัน เชื่อมั้นกันว่าองค์หลักเมืองนั้นมีเทพประจำ คอยปกปักรักษาปัดเป่าเหตร้ายภัยพิบัติต่าง ๆ ให้หมดสิ้น ดังนั้น การสร้างองค์หลักเมืองและศาลหลักเมืองให้ เป็นสิ่งตักดิ์สิทธิ์เป็นที่พึ่งทางจิตใจของคนทั้งหลาย จึง เป็นเรื่องยากในการปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมี ขั้นตอนการปฏิบัติมากมาย ที่จะต้องกระทำ ให้ถูกต้อง ตามคติโบราณประเพณีและหากจะให้สวยงามเหมาะสม ก็ต้องใช้เงินจำนวนมากมายมหาศาลด้วย ผู้คิดริเริ่มสร้าง ศาลหลักเมืองจึงต้องคิดหนัก เสี่ยงต่อความไม่สำเร็จ ค่อนข้างสูง แต่ด้วยเจตจำนงอันแน่วแน่ประกอบกับ กศลจิตอันดีของ ร.ต.อำนวย ไทยานนท์ ที่ปรารถนา ให้ชาวประจวบคีรีขันฮ์ได้มีหลักเมืองเป็นศูนย์รวมจิตใจ และเป็นสิ่งอำนวยอวยชัยให้ชาว เป็นที่ยึดเหนี่ยว ประจาบคีรีขันธ์ประสบความเจริญ มั่ง มี ศรี สูข ร.ต.อำนวย ไทยานนท์ จึงได้ตัดสินใจลงมือดำเนินการ สร้างศาลหลักเมืองขึ้น ดังจะลำดับความเป็นมา เพื่อ จารึกไว้ในความทรงจำของชาวประจวบคีรีขันธ์ และ เป็นประวัติคู่บ้านคู่เมืองดังต่อไปนี้คือ

919. 35

จัดหาฟื้นที่เพื่อก่อสร้างศาลหลักเมือง ได้ที่ ราชพัสดุเนื้อที่ประมาณ 3 ไร่ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออก ของศาลากลางจังหวัด

กังคารที่ 29 ม.ค. 35

ตรงกับวันขึ้น 6 ค่ำ เดือน 2 ทำพิธีตัด ไม้ มงคล จากป่ากุยบุรี บ้านย่านชื่อ ตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี

พุชที่ 6 ม.ค. 36

ตรงกับวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 2 อัญเชิญ ไม้ มงคลออกจากป่า

พฤหัสบดีที่ 7 ม.ค. 36

ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 2 อัณเชิญ ไม้ มงคลไปประดิษฐาน ณ บริเวณที่จะสร้างศาล หลัก เมือง และประกอบพิธีสมโภชตามโบราณประเพณีให้ ประชาชนปิดทองสักการะ

อังคารที่ 26 ม.ค. 36

ตรงกับวันขึ้น 4 ค่ำ เดือน 3 เวลา 24.09 น . ประกอบพิธีฝังหัวใจเมือง

จันทร์ที่ 1 มีค. 36

ตรงกับวันขึ้น 9 ค่ำ เดือน 4 อัญเชิญไม้มงคล ไปกลึงและแกะสลัก ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

พถหัสบดีที่ 4 มี.ค. 36

. ตรงกับวันขึ้น 12 ค่ำ เดือน 4 เวลา 09.59 น ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ศาลหลักเมือง

พลหัสบดีที่ 8 ก.ค. 36

ตรงกับวันแรม 5 ค่ำ เดือน 8 เวลา 06.16 น.
อัณเชิญองค์หลักเมือง ซึ่งแกะสลักเสร็จแล้วจากจังหวัด
นครศรีธรรมราชกลับสู่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
หำพิธีต้อนรับและอัณเชิญไปทุกอำเภอให้ประชาชน
สักการะบูชา แล้วอัณเชิญไปประดิษฐาน ณ ปะรำ
ชั่วคราวหน้าตาลากลางจังหวัด

พุชที่ 25 ส.ค. 36

ตรงกับวันขึ้น 8 ค่ำ เดือน 9 เวลา 19.19 น. ประกอบพิธีมหาพุทธาภิเษกองค์หลักเมือง เบิกเนตร ตัดสายสะดือองค์หลักเมือง สวดลงชาตุ บรรจุ วัตถุมงคล บริเวณฐานที่จะประดิษฐาน องค์หลักเมือง

พฤหัสบดีที่ 26 ส.ค. 36

ตรงกับวันขึ้น 9 ค่ำ เดือน 9 ประกอบพิธี ประดิษฐานองค์หลักเมืองบนตาลหลักเมือง โดยแห่ องค์หลักเมืองด้วยเรือพญานาคราช ริ้วขบวนประกอบ ด้วย ข้างศึก ม้าศึก นักรบโบราณ นักพรต นักบวช สมณชีพราหมณ์ ประชาชน เกวียนพร้อมเครื่องทำมา หากิน ขบวนบายศรีสู่ขวัญ ผู้ร่วมขบวนแต่งกายอย่าง นักรบโบราณ สาวสวรรค์กำนัลใน

พุษที่ 8 ธ.ค. 36

ตรงกับวันแรม 10 ค่ำ เดือน 12 ร

.ต.อำนวย ไทยานนท์ ผู้ว่าราชการจังหวัดประจวบ-คีรี
ขันษ์และคณะ นำยอดชัยหลักเมืองและดวงเมืองเข้าเฝ้า
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ณ พระตำหนักจิตรลดา
รโหฐาน เพื่อทรงพระสุหร่าย ทรงเจิม แล้วอัณเชิญกลับ
โดยทางเครื่องบิน จัดขบวนแห่อัณเชิญไปประดิษฐานบน
ยอดองค์หลักเมือง เวลา 20.19 น. วันเดียวกัน

พฤหัสบดีที่ 9 ส.ค. 36

ตรงกับวันแรม 11 ค่ำ เดือน 12 เวลา 10.00 น . ทำบุญเมือง (จังหวัดประจวบคีรีขันฮ์ตั้งมา ครบ 139 ปี) โดยพระสงฆ์ 139 รูป เจริญพระพุทธมนต์ ลือว่าชาวประจวบคีรีขันช์ได้ลงหลักปักฐานตั้งบ้าน ตั้งเมืองเสร์จสมบูรณ์ ตามโบราณประเพณีแล้ว

พฤหัสบดีที่ 7 เม.ย. 37

ตรงกับวันแรม 12 ค่ำ เดือน 4 เวลา 15.59 น อัญเชิญยอดศาลหลักเมือง และตาลบริวาร 4 ตาล ซึ่งทำด้วยทองเหลืองตระทองขึ้นประดิษฐาน

พฤหัสบดีที่ 14 เม.ย. 37

ตรงกับวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 5 ทำพิธีสรงน้ำ องค์หลักเมือง และตราพญาราหู เวลา 21.09 น. ประกอบพิธีอัญเชิญตราพญาราหู ขึ้นประดิษฐานบน หน้าบันตาลหลักเมือง ทั้ง 4 ด้าน

เลาร์ที่ 20 ส.ค. 37

ตรงกับวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 9 เวลา 17.19 น.
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวา ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าา
ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชา สยามมกุฎราชกุมาร
เสด็จแทนพระองค์ ทรงประกอบพิธีเปิดศาลหลักเมือง
เวลา 18.19 น. อัณเชิญองค์เทพประจำศาลบริวาร 4
องค์ขึ้นประจิษฐานที่ศาลบริวารทั้ง 4 ศาล

ช้อควรทราบเกี่ยวกับ องค์หลักเมืองและ ศาลหลักเมือง

- องค์หลักเมืองประจวบคีรีขันธ์ถือกำเนิดเมื่อ เดือน 9 ขึ้น 9 ค่ำ เรียกชื่อว่า "องค์จตุโชค" ในวันนี้ของทุกปีจะมีการทำบุญและประกอบพิธี ไหว้ครที่ตาลหลักเมือง
- 2. ในวันที่ 14 เมษายน ของทุกปี (วันสงกรานต์) จะมีพิธีสรงน้ำองค์หลักเมือง
- การสักการะบูชาองค์หลักเมืองใช้ฐูป 5 ดอก ละเว้นเครื่องสังเวยประเภทเนื้อสัตว์และเครื่องดอง-ของเมา ผ้าถวายใช้ผ้าสีม่วงก็ได้
- การบนควรเป็นประทัดตามจำนวนที่ศรัทฐา ส่วน การ ละเล่น มหรสพ หรืออื่น ๆ ไม่ถือเป็นสิ่งต้องปฏิบัติ

5. องค์เทพประจำตาลบริวาร **ทิตอิสาม** ชื่อ พระเทวะโพธิสัตว์ พระอักโมกะยา พทธ

ที่ศอาคเนย์ ชื่อ พระเทวะโพธิสัตว์ พระรัตนะสัม ภาวะ-พทธ

ทิศหรดี ชื่อ พระเทวะโพธิสัตว์ พระอะมิตาภะพุทธ ทิ**ศพายัพ** ชื่อ พระเทวะโพธิสัตว์ พระอะโมฆะสิทธิ พุทธ

- 6. องค์หลักเมือง สูง 2.47 ม. เส้นผ่าศูนย์กลาง 37 ซม. ลักษณะ 4 เศียร 4 พักตร์ แกะสลัก ลวดลายไทยศิลปศรีวิชัย ลงรักปิดทองประดับ อัญมณีทั้งองค์
- 7. ศาลหลักเมืองเป็นศาลจตุรมุขยอดปรางค์ ตามแบบ สยาม-ลพบุรี ซึ่งเลียนแบบมาจากอินเดียสมัยคุปตะ สูง 21 เมตร กว้างยาว 5 × 5 เมตร ปรางค์ 9 ชั้น ยอดทอง ชั้นสูงสุดประดิษฐานพระพุทธรูป อีก 8 ชั้น ประดิษฐานองค์เทพ หน้าบันชั้นแรกเป็นรูป รอยตราพญาราหูอมจันทร์ องค์ศาลล้อมรอบ ด้วยกำแพงแก้ว 2 ชั้น ชั้นแรกมีน้ำล้อมรอบ บันไดทางขึ้นทั้ง 4 ด้าน มีงูทะเล 7 เศียร ประดับตรงหัวบันได ทอดลำตัวล้อมรอบเป็น กำแพงแก้ว
- 8. สร้างวัตถุมงคลประจำตาลหลักเมืองหลายประเภท อาทิ เช่น

พระแงหลักเมือง

ทำจากผงไม้หลักเมือง รูปกลม ประดับด้วย เศียรองค์หลักเมือง

พระนาคปรกทรงหยดน้ำ

เนื้อทองคำ เงิน และนาโลหะ

พระโพธิสัตว์พังพะกาฬ

เนื้อทองคำ เงิน และนวโลหะ **องค์จตุโซค** ขนาดหน้าตัก 9 นิ้ว **เ่ายันต์ดวงเมือง เ่ายันต์เลริมชะต**าบารมี **ยันต์การเงิน**

ร.ต. อำนวย ไทยานนท์ ผู้ริเริ่มและคำเนินการก่อสร้างศาลหลักเมือง คดีต

นายอำเภอกุยบุรี (6 ปี 2516 - 2522) ผู้ว่าราชการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (5 ปี 2532 - 2537) สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (ส.ส.ร.)

จังหวัดประจวบคีรีขัน~~ธ์~~

ปัจจุบัน

ประธานกรรมการมูลนิธิศาลหลักเมือง-ประจาบคีรีขันธ์

ประธานชมรมมูลนิธิ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

17/32 หมู่บ้านสมอโพรง ต.หัวหิน อ.หัวหิน จ.ประจาบคีรีขันธ์ โทร. (032) 534 - 255